

SORU

Ameliyathane gibi denetimli alan dışında dozimetre kullanan personel, şua izni ve fiili hizmet zammından faydalanabilir mi?

CEVAP

Denetimli alan dışında çalışanların dozimetre kullanıyor olması, doğrudan şua izni ve fiili hizmet zammından faydalanması için hak sağlamamaktadır.

İlgili mevzuatta, görevi gereği SÜREKLİ ve FİLEN radyasyon kaynaklarıyla çalışan ve toplum üyesi kişiler için belirtilen doz sınırlarının üzerinde radyasyona maruz kalma olasılığı bulunan personel radyasyon görevlisi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle sürekli olarak denetimli alanlarda çalışanlar haricinde denetimli alanlar dışında olup da görevi gereği sürekli ve fiilen radyasyon kaynaklarıyla çalışan ve toplum üyesi kişiler için belirtilen doz sınırlarının üzerinde radyasyona maruz kalma olasılığı bulunan personelin şua izninden ve fiili hizmet süresi zammından birlikte faydalandırılmaları gerekmektedir.

Öncelikle ilgili bu çalışanlar için Yönetmelikte belirtilen bu şartların sağlanıp sağlanmadığının tespiti gerekmektedir. 05.07.2012 tarihli ve 28344 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Sağlık Hizmetlerinde İyonlaştırıcı Radyasyon Kaynakları İle Çalışan Personelin Radyasyon Doz Limitleri Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, “Sağlık kurum ve kuruluşlarında nükleer tıp, radyasyon onkolojisi, radyoterapi ve radyoloji birimlerinin her birinden en az bir radyasyon görevlisi ile, idare tarafından uygun görülen diğer personelin katılımıyla oluşan ve radyasyon güvenliğinin sağlanmasına yönelik çalışmaları yürüten birimi” şeklinde tanımlanan “Radyasyon Güvenliği Komitesi” tarafından bu alanlarda çalışan personelin “radyum ve iyonizan radyasyonla fiilen çalışma ve radyasyon görevlisi sayılma şartlarını taşıyıp taşımadıkları bilimsel veriler dikkate alınarak her bir personel için ayrı ayrı tespit edilmek suretiyle” hangilerinin radyasyon görevlisi olarak kabul edilip edilmeyeceğine Radyasyon Güvenliği Komitesince karar verildikten sonra, radyasyon görevlisi olarak kabul edilen personelin şua izni ile birlikte fiili hizmet süresi zammından da faydalandırılmaları gerekmektedir.

Yargı bu konuda; kişinin ünvanından ve tanımlamalardan bağımsız biçimde haklı olarak yerine getirilen fiili işlemi dikkate almaktadır. Bu konuda yerinde keşif yapılarak işçinin çalıştığı dönemdeki çalışma koşullarına göre şua izninden ve diğer özlük haklardan yararlanmasını gerektirecek şekilde çalışıp çalışmadığı tespit etmekte ve sonucuna göre de hak kazanma koşullarının oluşması halinde bu haklara hükmetmektedir.

“...her ne kadar mahkemece, davalı idarece, şua izninden yararlandırılan dolayısıyla röntgen ışınlarına maruz kaldığı tartışmasız olan davacının günde 5 saatten fazla çalıştırılmaması gerektiği gerekçesiyle dava konusu işlem iptal edilmiş ise de; davacının ihtisasının kardiyojoloji olması ve anjiyo laboratuvarında çalışmak suretiyle şuaya maruz kalması karşısında günlük çalışma süresinin hizmetin özelliği dikkate alınmaksızın günde 8 saat olarak belirlenmesi yukarıda belirlenen düzenlemelere aykırı ise de, ilgilin günde 5 saatle sınırlı çalışması hali ancak anjiyo laboratuvarında çalıştığı günlerle sınırlı olacağından anjiyo yaptığı günlere mahsus olmak üzere 5 saatten fazla çalıştırılmaması gerekli olup aksi yönde tesis edilen dava konusu işlemde mevzuata uyarlık bulunmamaktadır. (Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 07.04.2005 gün ve 2003/66 E., 2005/207 K. sayılı kararı)

“Gerçekten de Mahkemece bu hususta bir araştırma yapılmadığı sadece tanık anlatımları ile sonuca gidildiği görülmektedir. Oysa ki radyoloji teknisyeni olarak çalışan davacının yaptığı iş icabı ışınlarla maruz kalması ihtimal dahilinde ise de 3153 sayılı Kanun, bu Kanun hükümlerinin uygulanması için çıkarılan Nizamname ile 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu, bu kanuna dayanılarak çıkarılan Radyasyon Güvenliği Tüzüğü ve Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği ile 05/07/2012 tarihli ve 28344 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan ve 3153 sayılı Yasanın Ek.1. maddesine göre yürürlüğe konulan "Sağlık Hizmetlerinde İyonlaştırıcı Radyasyonla Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik" hükümleri birlikte değerlendirildiğinde davacının sürekli denetimli alanlarda veya radyasyon kaynakları ile çalışıp çalışmadığı, denetimli alanlarda veya radyasyon kaynağı olan cihazlarla çalışıyorsa maruz kalabileceği radyasyon dozunun yönetmelikte belirlenen toplum bireyleri için öngörülen dozun üstüne çıkma olasılığının bulunup bulunmadığı hususlarının netleştirilmesi şarttır. Konusunda uzman bilirkişi ya da bilirkişiler katılımı ile mahallinde keşif yapılarak davacının çalıştığı dönemdeki çalışma koşullarına göre şua izninden yararlanmasını gerektirecek şekilde çalışıp çalışmadığı tespit edilmelidir. Kaldı ki fazla mesai ücreti hesabına ilişkin raporda denetime elverişli değildir. Davacının şua izninden yararlanmasını gerektirecek şekilde çalışması tespit edilmesi halinde şua izin ücreti ve fazla mesai ücreti hesaplanmalıdır.” (YARGITAY 22. Hukuk Dairesi, E:2016/5319 K:2017/16656 Karar Tarihi: 07.07.2017)

Sonuç olarak, gastroloji ve ameliyathane gibi denetimli alan olarak kabul edilmeyen alanlarda çalışanların anılan haklardan faydalanıp faydalanamayacağı konusunda; radyasyon güvenlik komitesi; yapılan işlemin sürekliliği, maruz kalınan radyasyon miktarı vb bilimsel veriler ile değerlendirme yaparak karara varılmalıdır.

Şahsen yasa koyucuun, radyasyon kaynaklarıyla çalışanlar yönünden tek tek çalışanların kadro ve satülerine değil, çalıştıkları yer ve sürelerle göre korumayı amaçladığı dikkate alınarak denetimli alan dışında çalışan kişilerin de gerekli bilimsel tespitler yapıldıktan sonra gerekiyor ise radyasyon maruziyetinden doğan özlük haklarının korunması ve fiili hizmet zammından da yararlandırılması gerektiği kanısındayım. **27.04.2019**

Av. Ayşe SÜZEK